

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота
ОС «Магістр»

на тему: **«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ»**

Виконала: студентка II курсу, групи ПО-2м(з)

спеціальності: 013 – «Початкова освіта»

Томащук Сніжана Олегівна

Керівник: к.пед.н., доц. Ліба О.М.

Рецензент: к. пед. наук, доц Повідайчик О.С.

кафедри соціології та соціальної

роботи Ужгородського національного університету

Мукачево – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	
1.1. Економічна свідомість молодших школярів як соціально-педагогічна проблема	8
1.2. Завдання і функції вчителя початкових класів в вихованні в учнів економічної свідомості	18
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	32
2.1. Початкова економічна освіта важлива ланка підготовки особистості до життя	32
2.2.Формування економічної свідомості учнів початкових класів з використання інноваційних технологій	36
2.3.Аналіз і інтерпретація результатів дослідно-експериментального дослідження пізнавальної активності учнів при формуванні економічної свідомості у практиці сучасної початкової школи	63
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

Актуальність дослідження. Економіка – це частина повсякденного життя, середовище, яке постійно нас оточує, хочемо ми цього чи ні. Першою причиною вивчення економіки є те, що вона має справу з проблемами, які безпосередньо стосуються кожного з нас. В процесі життя доводиться відповідати на велику кількість запитань і вирішувати багато проблем. Скільки у мене залишиться зарплати після сплати всіх податків і внесків? Під який кредит краще взяти автомобіль і квартиру і взагалі чи варто його брати? Існують проблеми не тільки сімейного і особистого плану. Кожен з нас проживає в якійсь країні, яка характеризується своєю політичною, а разом з тим і економічною діяльністю, наслідки якої впливають на всіх незалежно від соціального статусу та займаної посади. Також економіка допомагає відповісти на питання в сфері підприємництва та фінансової діяльності. Чому одні акції ростуть в ціні, а інші падають? А як вплине новий Податковий кодекс на мій бізнес або мої відносини з зарубіжними партнерами?

Економіка допомагає відповісти і на питання глобального або загальнонаціонального характеру. Спектр питань, який охоплює сучасна економіка, досить широкий, і кожна людина стикається з проблемами перерахованих вище сфер, де економіка є єдиним дороговказом до правильної відповіді. Сучасна молодь повинна добре розбиратися в основах ринкової економіки, так як це сьогодні стало особливо актуальним. Формування основ економічної культури варто розпочинати якомога раніше, ще з дитячого садочку. А потім продовжувати економічну освіту молодших школярів.

На сьогоднішній день зміст освіти в школі змінюється з урахуванням соціально-економічних потреб суспільства. Якщо раніше економічні проблеми відсувалися від школяра і він практично залишався осторонь від них, то сьогодні це вже неможливо.

Істотна роль в системі економічної освіти відводиться загальноосвітній школі, і перш за все початкової ланки, від якості освіти якої залежить успішне становлення економічної культури особистості на всіх наступних етапах навчання. У зв'язку з цим виникає необхідність вже з молодшого шкільного віку

знайомити дітей з основами економіки, формувати початкові економічні знання, вміння і навички психологічну готовність і моральну стійкість до можливих труднощів, пов'язаних з безробіттям, конкуренцією, зміною роботи та професії. Повсякденна дійсність показує, що вивчення економіки в початкових класах стає реалією сучасної школи.

Як свідчить вивчення й аналіз літературних джерел, проблема економічної освіти учнів початкових класів довгий час не була предметом спеціального дослідження. Окремі питання, зв'язані з нею, були предметом вивчення А. Богуш, А. Вихрущ, Н. Грами, В. Грошевої, М. Ібрагімової, С. Золотухіної, З. Курлянд, П. Матвєєва, М. Мельник, А. Нисимчук, В. Струманского, Б. Струманского та інших. Важливим напрямком наукових пошуків у галузі педагогіки є дослідження й узагальнення проблем економічного виховання учнів у працях таких авторів, як А. Аменд, А. Бірман, Ю. Васильєв, В. Жамін, Н. Клепач, І. Сасова, І. Смолюк, О. Падалка та інші. Проблеми економічної освіти учнів початкових класів в теорії та практиці педагогіки розглядали К. Байкачова, Л. Бекірова, В. Касараба, О. Мельникова.

Об'єктом дослідження є підготовка учнів до формування економічної свідомості учнів початкових класів.

Предмет дослідження – технології формування економічної свідомості учнів початкових класів.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити сучасні інноваційні технології до формування економічної свідомості учнів початкових класів.

Завдання дослідження:

- розкрити економічну свідомість молодших школярів як соціально-педагогічна проблема;
- розглянути завдання і функції вчителя початкових класів в економічному вихованні учнів;
- обґрунтувати формування економічного виховання через розвиток економічного мислення;

- проаналізувати та експериментально перевірити ефективність застосування інноваційних технології до формування економічного свідомості учнів початкових класів.

Методи дослідження: теоретичні (вивчення й аналіз філософської, соціологічної, педагогічної, економічної і психологічної літератури з обраної проблеми, порівняння, узагальнення), що дало змогу виявити і систематизувати дослідницькі матеріали з питання підготовки майбутнього фахівця до формування економічної свідомості учнів початкових класів;

емпіричні (спостереження, бесіди, констатуючий і формуючий експерименти, вивчення й узагальнення педагогічного досвіду), що сприяли реалізації програми дослідження та дозволили визначити кількісні та якісні зміни в системі підготовки студентів до реалізації економічної свідомості учнів початкових класів.

Апробація результатів дослідження. Томащук С.О. Економічна свідомість: теоретичний аспект/С.О. Томащук, О.М. Ліба// Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 16-17 травня 2019 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2019. – 321-323 с.

Обсяг і структура роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – сторінок, з них основна частина – 62 сторінки, список використаних джерел налічує 63 найменувань.

ВИСНОВКИ

Економічна освіта - це вироблення у особистості чіткої уяви про наукові закономірності розвитку економіки, особливості ринкових відносин; цілеспрямоване систематичне формування економічних знань високої організованості та творчої ініціативи, підготовки її до високопрофесійної праці, вмілого, дбайливого ставлення до природи, вироблення звички практично використовувати економічні знання у реальному житті

Аналіз стану економічної освіти і виховання молодших школярів дозволив виявити ряд причин, які заважають його здійсненню:

- відсутність в навчально-методичних документах компонента, який дає можливість в повному об'ємі реалізувати економічну функцію освіти.
- недостатній рівень економічної грамотності педагогічних кадрів.
- незнання методики економічного виховання молодших школярів.
- відсутність спеціальної літератури і наочних посібників з економічного виховання учнів початкових класів.
- недооцінка можливостей молодшого школяра.

Таким чином, комплекс взаємозв'язаних завдань економічної підготовки учнів початкових класів, в значній мірі оновлений в нових соціально-економічних умовах, пред'являє нові вимоги до школи, до вчителя. Необхідно виявити його готовність до цієї роботи, труднощі і протиріччя, які стоять на шляху до реалізації вчителем головної мети – підготовки дітей до ефективної участі в економічному житті суспільства.

В результаті здійсненого нами системного аналізу навчальних програм, аналізу змісту підручників початкової школи виявлено економічні поняття, які обґрунтовані в засобах навчальної діяльності. В результаті проведеного аналізу ми прийшли до висновку, що для засвоєння молодшими школярами доступні лише ті поняття, які пов'язані з їх безпосередньою діяльністю, які найбільш вживаються в навчальній, ігровій, трудовій діяльності, або спостерігаються молодшими школярами в процесі включення їх в економічні відносини, наприклад: власність, виробництво, торгівля, бюджет, товар, ринок, гроші, ціна, заробітна плата, винаходи, національне багатство, обладнання, виріб, інструмент, матеріали, наукова організація праці, охорона навколишнього середовища, план, планування, підприємство, продуктивність праці, бережне відношення до часу і матеріальних цінностей, робоче місце, витрата, вартість, економіка, економія, попит, пропозиція, купівля, продаж, ощадкаса, магазин, банк і інші.

На наш погляд, основна причина низької ефективності економічної освіти і виховання молодших школярів як основи формування їх економічної культури полягає в тому, що в цій роботі немає системи: вчителі початкових класів не мають спеціальної науково-методичної підготовки в галузі економіки; використовуються традиційні підходи, методи і засоби навчання та виховання без урахування специфіки самого предмета «Економіка».

Експериментальна перевірка змісту і структури підготовки учнів до економічного виховання початкових класів показала, що підвищення професійного становлення молодших школярів може бути реалізовано при створенні і дотриманні комплексу таких педагогічних умов:

- формування готовності учнів до сприйняття економічних знань у навчальному закладі;
- спрямованість змісту, форм, методів підготовки на розвиток економічного мислення;
- посилення мотивації особистості до систематичного економічного самовиховання;
- об'єктивне оцінювання рівня виховної діяльності в процесі економічного виховання учнів початкових класів.

Проаналізувавши результати проведеного дослідження, можемо сказати, що застосування інноваційних засобів забезпечило підвищення пізнавальної активності економічної свідомості учнів.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>